

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення
оперативно-службової діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Ректор Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького**

генерал-майор

Олександр ЛУЦЬКИЙ

31 вересня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 01 „ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ”

обов'язкова

для набору 2020 року

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

Спеціальність: 252 Безпека державного кордону

Форма навчання: денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія та методологія науки» для анд'юнктів усіх спеціальностей.
Розробники: професор кафедри, доктор філос. наук, професор Світлана ГАНАБА

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін
протокол від «31 серпня 2020 року № 1

Начальник кафедри психології, педагогіки
та соціально-економічних дисциплін
полковник [підпис] Валентина МІРОШНІЧЕНКО
«30» 08 2020 року

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
252 Безпека державного кордону
працівник [підпис] Володимир КИРИЛЕНКО
«30» 08 2020 року

Керівник групи забезпечення
з спеціальності 252 Безпека державного кордону
полковник [підпис] Дмитро КУПРІЄНКО
«30» 08 2020 року

Начальник науково-дослідного відділу
полковник [підпис] Юрій ДЕМ'ЯНЮК

Начальник навчального відділу
полковник [підпис] Андрій СОРОКА
«30» 08 2020 року

Заступник ректора (проректор) з навчальної та наукової роботи
полковник [підпис] Сергій БЛЯВЕЦЬ
«30» 08 2020 року

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 01 «ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ»

Тип дисципліни	обов'язкова
Рівень вищої освіти	третій (доктор філософії)
Мова викладання	українська
Семестр	1
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	денна

Мета вивчення навчальної дисципліни – засвоєння ад'юнктами специфіки філософського осягнення дійсності, формування світоглядно-методологічної культури й цілісних уявлень про методологію наукових досліджень, планування та організацію наукової діяльності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни – ознайомлення слухачів ад'юнктури із сучасними методологічними концепціями, закономірностями й особливостями наукового пізнання, взятих у їх розвитку та розглянутих в історично змінюваному соціокультурному контексті; формування філософсько-методологічної культури мислення як необхідної складової професійної підготовки фахівця; поглиблення навичок філософської рефлексії буття та цілісного уявлення про науково-дослідний процес; визначення проблем дослідження цінностей, що об'єднали науку з іншими видами людської діяльності; розвиток умінь пов'язати загально філософські проблеми з досягненнями та завданнями сучасної практики; формування цілісних уявлень про методологію наукових досліджень, планування та організації наукової діяльності; застосування концептуально-методологічних знань про сутність природних і суспільних явищ для аналізу проблем у тій чи іншій галузі науки.

Результати навчання.

Ад'юнкт, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати: етапи розвитку світової та вітчизняної філософії, провідну проблематику цих етапів та особливості інтелектуальних побудов світоглядних знань; видатних представників світової і вітчизняної філософії та їх вихідні ідеї; філософські категорії, концепції та їхній методологічний потенціал для вирішення проблемних питань гуманітарних і

інших наук; основні теорії пізнання, концепції істини та її критерії для осмислення конкретних наукових проблем; природу і сутність причинно-наслідкових зв'язків й суспільних цінностей та їх класифікацію; основні методологічні підходи до вивчення природних і суспільних явищ; провідні проблеми сучасної філософії та орієнтуватись в їх змісті; значення основних філософських понять, категорій і термінів; історико-філософський контекст основних методологічних проектів, визначати потенціал філософії та методології науки як міждисциплінарної галузі;

вміти: робити теоретичний аналіз і визначати переваги та недоліки певних філософських позицій; порівнювати наукові та філософські знання відповідних наукових історичних проблем; застосовувати концептуально-методологічні знання про сутність природних і суспільних явищ для аналізу проблем у тій чи іншій галузі науки; застосовувати концептуально-методологічні принципи для пізнання явищ в тій чи іншій сфері науки; використовувати знання з філософії для пошуку методів і методології розв'язання конкретно-наукових проблем; аналізувати на основі філософських знань сутність природних і суспільних явищ; прогнозувати на основі філософських знань можливий розвиток природних і суспільних процесів; аналізувати проблеми сучасного життя із використанням філософських понять і категорій; логічно й аргументовано відстоювати власну позицію щодо актуальних проблем сучасної науки; розрізняти онтологічну та гносеологічну складові системи філософських засад науки як підґрунтя наукової світу та стилю наукового мислення;

ознайомитись: з основними філософськими течіями і напрямками, їх історичним, концептуальним та методологічним змістом; з основними етапами становлення науково-пізнавальної діяльності людства, центральними напрямками розвитку й засадничими поняттями філософії та методології науки; з провідними проблемами сучасної філософії та орієнтуватись у їх змісті; з найважливішими теоріями розвитку буття та їх значення для аналізу конкретних наукових проблем.

Зміст навчальної дисципліни. Наука як предмет філософського осмислення. Статус та призначення філософії у житті суспільства. Практичне та теоретичне відношення до дійсності. Суб'єкт, об'єкт, предмет наукового дослідження. Цінності, ідеали, норми, регулятори наукової діяльності. Пізнання як предмет філософського аналізу. Емпіричні та теоретичні рівні пізнання. Особливості наукового пізнання. Методи та форми наукового пізнання. Проблема істини. Факт як універсальна форма наукового пізнання. Проблема як форма наукового знання. Теоретичні моделі і закономірності розвитку науки. Філософія науки: її генеза та етапи розвитку. Епістемологічний образ науки. Генеза науки і основні історичні етапи її розвитку. Філософське осмислення проблем буття. Аксиологічні проблеми сучасної науки.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 28 год., семінарські заняття – 26 год., самостійна робота – 30 год., індивідуальна робота – 30 год., підсумковий контроль – 6 год, разом – 120 год.

Форми (методи) навчання: групові (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації), самостійна робота (індивідуальні завдання).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, тестування, підсумковий контрольний захід.

Вид семестрового контролю: екзамен.

Навчальні ресурси: 1. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки / І. С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. - К: Вид-во поліграфічного центру «Київський університет», 2008. – 302с.

2. Сергієнко В. В. Філософські проблеми наукового пізнання / В.В. Сергієнко. - Кременчук: Кременчуцький національний ун-т ім. М.Остроградського, 2011. – 246с.

3. Штанько В. І. Філософія та методологія науки / В. І. Штанько. - Харків: ХНУРЕ, 2002. – 268с.

Викладач: згідно з формою А-4.03.

II. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у ад'юнктів таких **програмних компетентностей:**

А) загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, самостійно виконувати теоретичні та/або експериментальні дослідження зі спеціальності безпека державного кордону за допомогою загальнонаукових та специфічних методів на основі засвоєних основних концепцій та розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за спеціальністю, до використання результатів наукових досліджень з інших галузей знань для досягнення мети власного наукового дослідження, ефективно використовувати сучасну методологію наукових досліджень, до оптимального пошуку необхідної інформації

ЗК-5. Здатність дотримуватись норм і правил наукової та повсякденної етики у власній професійній діяльності, діловому спілкуванні, міжособистісних стосунках, до неухильного дотримання норм наукової доброчесності.

Б) фахові компетентності:

ФК-3. Здатність до застосування методів наукових досліджень при дослідженні проблем у сфері безпеки державного кордону.

програмних результатів навчання:

ПРН1 Мати передові концептуальні та методологічні знання в сфері безпеки державного кордону на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

ПРН 9 Уміння формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки.

ПРН12 Визначати методологічні принципи та методи дослідження в залежності від об'єкту і предмету, використовуючи міждисциплінарні підходи.

ПРН14 Обізнаність у сучасних передових, концептуальних та методологічних знаннях в галузі науково-дослідницької та/або професійної діяльності й на межі предметних галузей знань у сфері безпеки державного кордону.

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни ад'юнкт повинен:

1. Знати історію розвитку філософії як науки, минуле та сучасний її стан; теорії та погляди різних філософських шкіл та напрямків на фундаментальні проблеми природи, суспільства та мислення; основні поняття, закони та категорії філософії; основні закони, закономірності логічної форми мислення, принципи та правила побудови доказового міркування; особливості мови своєї професії, термінологію свого фаху; норми сучасної української літературної мови щодо фахового спілкування.

2. Розуміти особливості використання методологічних принципів та прийомів у дослідницькій діяльності; робити теоретичний аналіз і визначати переваги та недоліки певних філософських позицій; порівнювати наукові та філософські знання відповідних наукових історичних проблем; застосовувати концептуально-методологічні знання про сутність природних і суспільних явищ для аналізу проблем у тій чи іншій галузі науки; застосовувати концептуально-методологічні принципи для пізнання явищ в тій чи іншій сфері науки; використовувати знання з філософії для пошуку методів і методології розв'язання конкретно-наукових проблем; аналізувати на основі філософських знань сутність природних і суспільних явищ; прогнозувати на основі філософських знань можливий розвиток природних і суспільних процесів.

3. Застосовувати знання про концептуально-методологічні принципи для пізнання явищ в тій чи іншій сфері науки; використовувати знання з філософії для пошуку методів і методології розв'язання конкретно-наукових проблем; аналізувати на основі філософських знань сутність природних і суспільних явищ; прогнозувати на основі філософських

знань можливий розвиток природних і суспільних процесів; аналізувати проблеми сучасного життя із використанням філософських понять і категорій.

4. Аналізувати на основі філософських знань сутність природних і суспільних явищ; на основі філософських знань можливий розвиток природних і суспільних процесів; проблеми сучасного життя із використанням філософських понять і категорій.

5. Синтезувати знання з провідними проблемами сучасної філософії та орієнтуючись у їх змісті; з найважливішими теоріями розвитку буття та їх значення для аналізу конкретних наукових проблем; з провідними проблемами сучасної філософії та орієнтуватися у їх змісті.

6. Оцінювати методологічний потенціал концептуальних знань та категорії у дослідженні, евристичний потенціал новітніх та традиційних методів дослідження, можливість використання холістичних та синергетичних методів дослідження.

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Наука як предмет філософського осмислення.

Тема 1. Статус та призначення філософії у житті суспільства.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Предмет філософії та її місце у сучасній культурі. Філософія, світогляд, культура. Особливості філософського світогляду. Співвідношення філософського світогляду з міфологічним та релігійним. Багатоманітність філософських позицій, вчень, шкіл. Історичні типи філософії. Проблемне поле філософії та структура філософських знань.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Філософія як особистісне знання і раціонально-критична форма світогляду. Соціокультурний статус і функції філософії у сучасному світі. Особливості пізнавальної діяльності. Онтологічні підвалини науково-пізнавальної діяльності. Мислення і метод: особливості наукового пізнання

Тема 2. Філософія науки: генеза та етапи розвитку.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Філософія і наука: проблема взаємодії. Натурфілософія як історична форма взаємодії філософії та науки. Виникнення філософії науки і особливості її розвитку в XIX століття. Розвиток філософії науки на сучасному етапі: концептуальні ідеї та парадигми. Поняття соціального пізнання. Формування соціально-гуманітарної методології в філософії історії. Науки про природу і науки про культуру (В. Дільтей, В. Віндельбанд, Г. Ріккерт). Методологія соціальних наук М. Вебера.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Проблеми соціального пізнання. Логіка соціальних наук К. Поппера. Філософська герменевтика Г. Гадамера. Структурний метод у гуманітарних науках М. Фуко. Особливості соціального пізнання і його методів. Нова парадигма соціальної методології. Загальна характеристика концептуальних підходів у розвитку сучасної філософії науки. Позитивізм. Неокантіанство. Прагматизм. Філософія науки ХХ століття. Неораціоналізм, структуралізм і пост структуралізм філософського процесу. Феноменологія. Герменевтика.

Тема 3. Епістемологічний образ науки. Генеза науки і основні історичні етапи її розвитку.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Проблема виникнення науки: концептуальні підходи та теоретичні засади. Антична наука та її вплив на світову культуру. Специфіка раціоналізму доби Середньовіччя. Дух революцій епохи Відродження і становлення класичної науки. Становлення та розвиток класичної науки. Передумови кризи класичної науки і революцій у природознавстві на початку ХХ століття.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Філософсько-методологічні проблеми сучасної науки. Природа і суть людини у контексті класичної науки. Становлення та розвиток неklasичних наукових знань. Евристичний потенціал наукових парадигм у поясненні реалій сучасного світу.

Тема 4. Аксіологічні проблеми сучасної науки.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Цінності сучасної науки. Сцієнтизм та анти сцієнтизм в оцінці ролі науки в соціальній культурі. Етичні критерії наукового пошуку. Ціннісні орієнтації вченого.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Ціннісні орієнтації вченого Етика, наука й мораль: міра взаємодії. Ціннісні орієнтації вченого: багатоманітність ціннісних мотивацій, свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність вченого.

Тема 5. Філософське осмислення проблем буття.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Основні форми буття та їх взаємозв'язок. Природа як предмет філософського та наукового пізнання. Людина як предмет наукового пізнання та філософського осмислення. Проблема структури і організації буття в контексті сучасної науки. Становлення сучасної концепції холізму. Просторова-часова структура буття. Проблема детермінізму в сучасній науці та філософії.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Класифікація наук і проблема періодизації історії науки. Наука як форма духовного виробництва і соціальний інститут. Наука і суспільство. Сцієнтизм та анти сцієнтизм.

Тема 6. Практичне та теоретичне відношення до дійсності.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Основні засади та концептуальні ідеї теорії діяльності. Теоретична модель цілеспрямованої діяльності. Суб'єкт та об'єкт у когнітивному образі. Знання як відображення. Знання як відображення проблеми. Технічний та науковий прогрес: зміна соціальної природи знань.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Пізнавальна діяльність людини та наука. Наука як предмет філософського осмислення. Світоглядний смисл і світоглядні проблеми науки.

Тема 7. Загальні закономірності розвитку науки.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Наступність і схоластичне теоретизування. Єдність кількісних та якісних змін у розвитку науки. Диференція та інтеграція наук. Формування ідеалів та норм науки. Критерії істинності та достовірності наукового знання. Пізнання як предмет філософського аналізу. Інтуїція та логіка. Теоретичне пізнання та його форми.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Наука як соціокультурний феномен Знання. Пізнання та його форми. Виникнення науки. Наука і практика. Наукові знання як система, її особливості і структура.

Тема 8. Особливості наукового пізнання.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Критерії науки. Особливості мови науки. Наука як діяльність з виробництва знань. Функції науки. Будова й динаміка наукових знань. Світоглядні проблеми науки Гносеологічні аспекти наукової діяльності. Методи наукового пізнання.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Цінності, регулятори наукової діяльності Ціннісна природа пізнання. Ціле покладання та ідеали. Суб'єкт наукового пізнання. Предметність суб'єкта пізнання. Критерії істинності та достовірності наукового знання.

Модуль 2. Наука як соціальний та історичний феномен.

Тема 9. Суб'єкт, об'єкт та предмет наукового дослідження.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Предмет наукового дослідження Матеріалізм та ідеалізм. Предметність суб'єкта пізнання. Суб'єкт наукового пізнання. Предметність суб'єкта пізнання. Міжпредметна взаємодія і процедура порівняння.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Зміна уявлень про співвідношення об'єкта і суб'єкта пізнання. Метафізичне обґрунтування наукового дослідження Р. Декартом. Започаткування фізичного методу Г. Галілеєм (за працею Е. Гуссерля «Криза європейських наук»). Розуміння світу як картини в Новому часі (за працею М. Гайдеггера «Час і світ»).

Тема 10. Методологічний інструментарій сучасної науки.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Поняття методу і методології наукового пізнання. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індукція і дедукція, моделювання. Багаторівнева концепція методологічного знання. Специфіка філософсько-методологічного аналізу.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Онтологічні, гносеологічні, методологічні засади системи знань. Постпозитивістська теоретична модель розвитку науки. Фейрабенд: методологічний анархізм. Ст. Тулмін: еволюція матриці розуміння. Роль традицій у розвитку наукового знання (за Л.Лауданом). Концептуальні зміни типів наукової раціональності В. Стьопіна.

Тема 11. Факт як універсальна форма наукового пізнання.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Знання як необхідний елемент цілеспрямованої діяльності. Метафізично-абстрактна форма рецепції знань. Принцип єдності природи та експерименту (Д.Дьюї). Випробування природи з наміром (Ф.Бекон, І. Кант). Проблема першого наміру і концепція вроджених ідей (Р. Декарт, Дж.Локк). Неопозитивізм (протокольні висловлювання). Процедура порівняння ознак. Закономірності та закон.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Ідея створення «нової науки» (Ф. Бекон, Р. Декарт). Як можливе наукове знання? (І. Кант). Філософія як «наука наук» (Г. Гегель). Наука – «сама собі філософія» (О. Конт). Наука як «всезагальний духовний продукт суспільного розвитку» (К. Маркс).

Тема 12. Істина у науковому пізнанні.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Практичність та істинність знань. Істина як міра речей. Єдність об'єктивного та суб'єктивного, абсолютного і відносного в істині.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Релятивність та абсолютність. Істина та цінності. Розум як опосередкованість зв'язку об'єктивного та суб'єктивного. Феноменологічна критика тези натуралістичної епістемології У.Куайта: «Онтологія – продукт процесу пізнання».

Тема 13. Проблема як форма наукового пізнання.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Питання, проблема, задача як форми усвідомленого незнання. Усвідомлена суперечливість як заперечення властивостей існування. Екзистенціальна неприйнятність суперечливості.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Наукова проблема – вихідний пункт дослідження. Проблема у системі формування наукового знання. Генезис наукової проблеми. Вирішення проблеми як умова розвитку наукового знання.

Тема 14. Будова та динаміка наукового знання.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться під час аудиторних занять. Будова і динаміка наукового знання. Наука як діяльність з виробництва знань. Методи та форми наукового пізнання. Закономірності та закон. Наукова форма факту. Онтологічні, гносеологічні, методологічні засади системи знання. Постпозитивістська теоретична модель розвитку науки.

Перелік питань, що стосуються теми і виносяться на самостійне опрацювання. Конструювання й інтерпретація об'єкта пізнання. Пізнання як відображення дійсності. Конструювання об'єкта пізнання, інтерпретація. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Пізнання як інтерпретація. Істина.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Розподіл навчального часу за курсами, семестрами та видами навчального навантаження

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин															Форми підсумкового контролю								
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота					Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік			
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	аналіз промов					виконання вправ	курсова робота	контрольна робота
за денною формою навчання																										
I	2	3	120	60	28						28				4	30	15	15					30	+		
Усього за дисципліну		3	120	60	28						28				4	30	15	15					30			

4.2. Розподіл навчального часу за розділами (модулями), темами та видами навчального навантаження

№ розділу (модуля)	№ теми	Назва теми	Кількість годин																						
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота												Індивідуальна робота					Самостійна робота			
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	аналіз промов	виконання вправ	курсова робота		контрольна робота	-----	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
I	НАУКА ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОГО ОСМИСЛЕННЯ																								
	1	Статус та призначення філософії у житті суспільства	10	4	2					2							6	4	2						2
	2	Філософія науки: генеза та її етапи розвитку	8	4	2					2							2		2						2
	3	Епістемологічний образ науки. Генеза науки і основні історичні етапи її розвитку	10	4	2					2															6
	4	Аксіологічні проблеми сучасної науки	6	4	2					2							2		2						
	5	Філософське осмислення проблем буття	6	4	2					2							2		2						
	6	Практичне та теоретичне відношення до дійсності	4	4	2					2															
	7	Загальні закономірності розвитку науки	10	4	2					2							4	4							2
	8	Особливості наукового пізнання	8	4	2					2							2		2						2
	Усього за модуль № 1		64	32	16					16						20	10	10							14
II	НАУКА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ ФЕНОМЕН																								
	9	Субект, об'єкт та предмет наукового дослідження	8	4	2					2							2		2						2
	10	Методологічний інструментарій сучасної науки	10	4	2					2							2	2							4
	11	Факт як універсальна форма наукового пізнання	4	4	2					2															
	12	Істина у науковому пізнанні	10	4	2					2							2		2						4
	13	Проблема як форма наукового знання	10	4	2					2							4	4							2

	14	Будова й динаміка наукового знання	4	4	2					2					4	4							2
	Усього за модуль № 2		52	28	14					14					14	10	4	2					16
	Екзамен		4	4																			
	Усього за дисципліну		120	60	30					30					34	20	16	2	10				30

4.3. План проходження навчальної дисципліни

Запланована кількість аудиторного навантаження – 60 годин

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування теми	Кількість год.	Номери, вид занять та кількість годин								Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4	5	6	7	8			
	МОДУЛЬ І. Наука як предмет філософського осмислення	70											
1	Статус та призначення філософії у житті суспільства	4	Л2	Сз2								Т.1/1.Л.2; Т.2/1 Сз.2	6
2	Філософія науки: генеза та етапи розвитку	4	Л2	Сз2								Т.2/1.Л.2; Т.2/2. Сз.2;	10
3	Епістемологічний образ науки. Генеза науки і основні етапи її розвитку	4	Л2	Сз2								Т.3/1.Л.2; Т.3/2. Сз.2;	8
4	Аксіологічні проблеми сучасної науки	4	Л2	Сз2								Т.3/1.Л.2; Т.3/2. Сз.2;	8
5	Філософське осмислення проблем буття	4	Л2	Сз2								Т.4/1.Л.2; Т.4/2. Сз.2;	12
6	Практичне та теоретичне відношення до дійсностей	4	Л2	Сз2								Т.6/1.Л.2; Т.6/2. Сз.2;	6
7	Загальні закономірності розвитку науки	4	Л2	Сз2								Т.7/1.Л.2; Т.272. Сз.2;	12

8	Особливості наукового пізнання	4	Л2	Сз2									Т.8/1.Л.2; Т.8/2. Сз.2;	6
	МОДУЛЬ II. Наука як соціальний та історичний феномен	66												
9	Суб'єкт, об'єкт та предмет наукового пізнання	4	Л2	Сз2									Т.9/1.Л.2; Т.9/2. Сз.2;	8
10	Методологічний інструментарій сучасної науки	4	Л2	С2									Т.10/1.Л.2; Т.10/2. Сз.2;	10
11	Факт як універсальна форма наукового пізнання	4	Л2	Сз2									Т.11/1.Л.2; Т.11/2. Сз.2;	10
12	Філософія науки: її генеза та етапи розвитку	4	Л2	Сз2									Т.12/1.Л.2; Т.12/2. Сз.2;	6
13	Епістемологічний образ науки	4	Л2	Сз2									Т.13/1.Л.2; Т.13/2. Сз.2;	8
14	Філософське осмислення проблем буття	4	Л2	Сз2									Т.14/1.Л.2; Т.14/2. Сз.2;	6
Екзамен		4	Дз4											
Всього		60											Усього	120

Умовні скорочення:

Групове заняття – Гз

Контрольна робота – Кр

Модульний контроль – Мк

Диференційований залік – Дз

Заняття, що обов'язкове для оцінювання – 5/2Г

4.4. Тематичний план

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
				1 курс (усі спеціальності)	
				1 семестр	
				Модуль I. Наука як предмет філософського осмислення	
1			10	Статус та призначення філософії	
	1	Лекція	2	Статус та призначення філософії у житті суспільства 1.Філософія, світогляд, культура. Особливості філософського світогляду. 2.Проблемне поле філософії та структура філософських знань. 3.Філософія як особистісне знання і раціонально-критична форма світогляду.	[2. 2], с. 13–27; [2.3], с. 6–25;
	2	Семинар	2	Статус філософії у житті суспільства: 1.Теоретична модель цілеспрямованої діяльності людини. 2.Об'єкт та суб'єкт у когнітивному образі. 3.Знання як цілеспрямована діяльність.	[2.2], с. 27–45; [2.3], с. 40–50; [3.2], с. 32–39;
		Самостійна робота	2	Особливості пізнавальної діяльності 1.Онтологічні підвалини науково-пізнавальної діяльності. 2.Мислення і метод: особливості наукового пізнання	[2.1], с. 29–39; [2.2], с. 32–39; [3.4], с. 32–39;

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	4	Розробка конспекту за даною тематикою Світоглядні проблеми науки 1. Гносеологічні аспекти наукової діяльності. 2. Аксіологічний вимір наукового знання.	[2.2], с. 27–45; [2.3], с. 40–50; [3.2], с. 22–69;
2			8	Філософія науки: генеза та етапи розвитку	
	1	Лекція	2	Філософія науки: історична ретроспектива 1. Філософія і наука. Проблема взаємодії.. 2. Натурфілософія як історична форма взаємодії філософії та науки. 3. Виникнення філософії науки і особливості її розвитку в ХІХ столітті. 4. Розвиток філософії науки на сучасному етапі: концептуальні ідеї та парадигми.	[2.1], с. 40–46; [2.3], с. 33–79; [3.2], с. 7–65; [3.3], с. 43–88;
		індивідуальна робота (конспект з теми)	4	Розробка конспекту за заданою тематикою: Філософія науки: соціокультурна парадигма. 1. Поняття соціального пізнання. 2. Формування соціально-гуманітарної методології в філософії історії. 3. Науки про природу і науки про культуру (В. Дільтей, В. Віндельбанд, Г. Ріккерт). 4. Методологія соціальних наук М. Вебера.	[2.1], с. 47–61; [2.2], с. 128–140; [2.3], с. 33–79.

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
		Самостійна робота	2	<p>Проблеми соціального пізнання</p> <p>1. Логіка соціальних наук К. Поппера.</p> <p>2. Філософська герменевтика Г. Гадамера.</p> <p>3. Структурний метод у гуманітарних науках М. Фуко.</p> <p>4. Особливості соціального пізнання і його методів.</p> <p>5. Нова парадигма соціальної методології.</p>	[2.1], с. 47–69 [2.2], с. 54–58 [2.3], с. 80–107
	2	Семинар	2	<p>Філософія науки: концептуальні підходи та методологічні орієнтири</p> <p>1. Загальна характеристика концептуальних підходів у розвитку сучасної філософії науки.</p> <p>2. Позитивізм. Неокантіанство. Прагматизм.</p> <p>3. Філософія науки ХХ століття.</p> <p>4. Неорационалізм, структуралізм і пост структуралізм філософського процесу.</p> <p>5. Феноменологія. Герменевтика.</p>	[2.1], с. 47–61; [2.2], с. 128–140; [2.3], с. 33–79.
3			8	Епістемологічний образ науки. Генеза науки і основні історичні етапи її розвитку	
	1	Лекція	2	<p>Генеза науки: основні етапи її розвитку</p> <p>1. Проблема виникнення науки: концептуальні підходи та теоретичні засади.</p> <p>2. Антична наука та її вплив на світову культуру.</p> <p>3. Специфіка раціоналізму доби Середньовіччя.</p> <p>4. Дух революцій епохи Відродження і становлення класичної науки.</p>	[2.1], с. 71–86; [2.3], с. 150–151; [3.1], с. 201–220; [3.2], с. 20–120;
		Самостійна робота	4	<p>Наукові програми і особливості класичної науки</p> <p>1. Становлення та розвиток класичної науки.</p> <p>1. Передумови кризи класичної науки і революцій у природознавстві на початку ХХ століття.</p>	[2.1], с. 87–95; [2.2], с. 84–90.

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
	2	Семинар	2	Філософсько-методологічні проблеми сучасної науки 1. Природа і суть людини у контексті класичної науки. 2. Становлення та розвиток неklasичних наукових знань. 3. Евристичний потенціал наукових парадигм у поясненні реалій сучасного світу.	[2.1], с. 7–65; [2.2], с. 184–190.
4			8	Аксіологічні проблеми сучасної науки	
	1	Лекція	2	Цінності сучасної науки 1. Сцієнтизм та анти сцієнтизм в оцінці ролі науки в соціальній культурі. 2. Етичні критерії наукового пошуку. 3. Ціннісні орієнтації вченого.	[2.1] с. 96–102; [2.2] с. 62–68. [3.1], с. 201–220;
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	4	Розробка конспекту за заданою тематикою: Ціннісні орієнтації вченого 1. Етика, наука й мораль: міра взаємодії. 2. Ціннісні орієнтації вченого: багатоманітність ціннісних мотивацій, свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність вченого.	[2.1], с. 62–74; [2.2], с. 5–55. [3.2], с. 20–80;
	2	Семинар	2	Сучасна наука: аксіологічний аспект 1. Етичні критерії наукового пошуку. 2. Багатоманітність і суперечливість ціннісних орієнтацій. 3. Свобода наукового пошуку й соціальна відповідальність вченого.	[2.1], с. 106–135 [2.2], с. 85–93 [3.3], с. 11–28;
5			12	Філософське осмислення проблем буття	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
	1	Лекція	2	Філософське осмислення проблем буття 1. Основні форми буття та їх взаємозв'язок. 2. Природа як предмет філософського та наукового пізнання. 3. Людина як предмет наукового пізнання та філософського осмислення.	[2.1], с. 62–74; [2.2], с. 5–55. [3.1], с. 201–220;
	2	Семинар	2	Філософське основи проблем буття 1. Проблема структури і організації буття в контексті сучасної науки. 2. Становлення сучасної концепції холізму. 3. Просторова-часова структура буття. Проблема детермінізму в сучасній науці та філософії.	[2.3], с. 103–110, 168–179 [3.1], с. 110–113, 133–143
		Самостійна робота	4	Криза класичної наукової парадигми. 2. Неорганічна, органічна, соціальна природа. 2. Редукціонізм. Ефективність і обмеженість редукціоністських програм у науці. 3. Криза елементарних програм в науці ХХ століття.	[2.3], с. 65–69 [2.1], с. 108–132 [2.2], с. 333–336
		Індивідуальне завдання (реферат)	4	Виконання реферату за заданою тематикою: Класифікація наук і проблема періодизації історії науки. 1. Наука як форма духовного виробництва і соціальний інститут. 2. Наука і суспільство. Сцієнтизм та анти сцієнтизм.	[2.1], с. 165–169 [2.21], с. 18–55 [2.3], с. 33–136
6			6	Практичне та теоретичне відношення до дійсності	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
	1	Лекція	2	Теоретичне відношення до дійсності 1. Основні засади та концептуальні ідеї теорії діяльності. 2. Теоретична модель цілеспрямованої діяльності. 3. Суб'єкт та об'єкт у когнітивному образі.	[2.3], с. 170–182 [3.2], с. 22–37
	2	Семинар	2	Знання як цілеспрямована діяльність 1. Знання як відображення. 2. Знання як відображення проблеми. 3. Технічний та науковий прогрес: зміна соціальної природи знань.	[2.3], с. 165–169 [3.1], с. 108–132 [3.2], с. 33–36
		Самостійна робота	2	Пізнавальна діяльність людини та наука. 1. Наука як предмет філософського осмислення. 2. Світоглядний смисл і світоглядні проблеми науки.	[2.3], с. 65–69 [3.1], с. 108–132 [3.2], с. 33–136
7			12	Загальні закономірності розвитку науки	
	1	Лекція	2	Загальні закономірності розвитку науки 1. Наступність і схоластичне теоретизування. 2. Єдність кількісних та якісних змін у розвитку науки. 3. Диференція та інтеграція наук.	[2.3], с. 85–94 [3.2], с. 79–95

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
		Самостійна робота	4	<p>Ціле покладання та ідеали.</p> <p>1.Формування ідеалів та норм науки. Критерії істинності та достовірності наукового знання.</p> <p>2. Пізнання як предмет філософського аналізу.</p> <p>3. Інтуїція та логіка.</p> <p>4. Теоретичне пізнання та його форми.</p>	[2.3], с. 83–94 [3.2], с. 134–262
		Індивідуальне завдання (реферат)	4	<p>Виконання реферату за заданою тематикою:</p> <p>Наука як соціокультурний феномен</p> <p>1. Знання. Пізнання та його форми.</p> <p>2. Виникнення науки. Наука і практика.</p> <p>3. Наукові знання як система, її особливості і структура.</p>	[2.3], с. 95–107 [3.2], с. 134–253
	2	Семінар	2	<p>Емпіричні та теоретичні рівні наукового пізнання</p> <p>1. Емпіризм та теоретичне теоретизування.</p> <p>2. Особливості емпіричного дослідження.</p>	[2.3], с. 208–216 [3.2], с. 134–262
			6	Особливості наукового пізнання	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
	1	Лекція	2	<p align="center">Особливості наукового пізнання</p> <p>1.Критерії науки. Особливості мови науки.</p> <p>2.Наука як діяльність з виробництва знань.</p> <p>3.Функції науки.</p> <p>4.Будова й динаміка наукових знань.</p>	[2.3], с. 217–224 [3.1], с. 132–138 [3.2], с. 348–377
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	<p align="center">Розробка конспекту за даною тематикою</p> <p align="center">Світоглядні проблеми науки</p> <p>1.Гносеологічні аспекти наукової діяльності.</p> <p>2. Методи наукового пізнання.</p>	[2.3], с. 165–169 [3.1], с. 108–132 [3.2], с. 33–40
	2	Семінар	2	<p align="center">Цінності, регулятори наукової діяльності</p> <p>1.Ціннісна природа пізнання. Ціле покладання та ідеали.</p> <p>2. Суб'єкт наукового пізнання. Предметність суб'єкта пізнання.</p> <p>3.Критерії істинності та достовірності наукового знання.</p>	[2.3], с. 165–169 [3.1], с. 108–132 [3.2], с. 333–336
Усього за модуль			70		
			46	МОДУЛЬ II. Наука як соціальний та історичний феномен	
9			8	Суб'єкт, об'єкт та предмет наукового дослідження	
	1	Лекція	2	<p align="center">Предмет наукового дослідження</p> <p>1.Матеріалізм та ідеалізм. Предметність суб'єкта пізнання.</p> <p>2.Суб'єкт наукового пізнання. Предметність суб'єкта пізнання.</p> <p>3.Міжпредметна взаємодія і процедура порівняння.</p>	[2.2], с. 4–21 [2.3], с. 6–39 [3.1], с. 59–116

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
		Самостійна робота	2	Розробка конспекту за даною тематикою: Зміна уявлень про співвідношення об'єкта і суб'єкта пізнання 1. Метафізичне обґрунтування наукового дослідження Р. Декартом. 2. Започаткування фізичного методу Г. Галілеєм (за працею Е. Гуссерля «Криза європейських наук») 3. Розуміння світу як картини в Новому часі (за працею М. Гайдеггера «Час і світ»).	[3.2], с.4–21
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	Розробка конспекту за заданою тематикою: Предметність наукового пізнання 1. Матеріалізм та ідеалізм. Предметність суб'єкта пізнання. 2. Суб'єкт наукового пізнання. Предметність суб'єкта пізнання.	[2.1], с. 40–94 [2.2], с. 21–55 [3.2], с.151–160
	2	Семінар	2	Суб'єкт, об'єкт та предмет науково дослідження 1. Предметність суб'єкта пізнання. 2. Суб'єкт наукового пізнання. 3. Предметність суб'єкта пізнання.	[2.1], с. 128–151 [3.3], 40–117
10			8	Методологічний інструментарій сучасної науки	
	1	Лекція	2	Методи наукового пізнання. 1. Поняття методу і методології наукового пізнання. 2. Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індукція і дедукція, моделювання.	[2.1], с.47–68; [2.3], с. 62–92; [3.1], с. 40–94 [3.3], 40–117
		Самостійна робота	4	Методологічний інструментарій науки 1. Поняття методу та методології. 2. Багаторівнева концепція методологічного знання. 3. Специфіка філософсько-методологічного аналізу науки.	[2.1], с.69–114 [2.2], с. 93–151

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
		Індивідуальне завдання (реферат)	2	Виконання реферату за заданою тематикою: Методи та форми наукового пізнання 1. Поняття методу і методології наукового пізнання. 2. Загальнонаукові методи дослідження й пізнання.	[2.1], с. 99–137 [2.2], с. 45 – 300 [2.3], с. 55–89
	2	Семінар	2	Методологічний інструментарій сучасної науки 1. Поняття методу та методології. 2. Багаторівнева концепція методологічного знання. Специфіка філософсько-методологічного аналізу.	[2.2], с.185–194
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	Виконання конспекту за заданою тематикою: Онтологічні, гносеологічні, методологічні засади системи знань. 1. Постпозитивістська теоретична модель розвитку науки. 2. Фейрабенд: методологічний анархізм. 3. Ст. Туллмін: еволюція матриці розуміння. 4. Роль традицій у розвитку наукового знання (за Л.Лауданом). 5. Концептуальні зміни типів наукової раціональності В. Стьопіна.	[2.1], с. 65–69 [2.2], с. 108–132 [3.2], с. 33–90
11			10	Факт як універсальна форма наукового пізнання	
	1	Лекція	2	Факт як форма наукового пізнання 1. Знання як необхідний елемент цілеспрямованої діяльності. 2. Метафізично-абстрактна форма рецепції знань.	[2.1], с.115–131
	2	Семінар	2	Наукова форма факту. 1. Принцип єдності природи та експерименту (Д.Дьюї). 2. Випробування природи з наміром (Ф.Бекон, І. Кант). 3. Проблема першого наміру і концепція вроджених ідей (Р. Декарт, Дж.Локк). 4. Неопозитивізм (протокольні висловлювання). 5. Процедура порівняння ознак. Закономірності та закон.	[2.2], с. 152–212 [3.2], с.57–66

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
		Самостійна робота	4	Онтологічні, гносеологічні, методологічні засади системи знань. 1. Постпозитивістська теоретична модель розвитку науки. 2. Концептуальні зміни типів раціональності. 3. Методологічний анархізм. 4. Роль традицій у розвитку наукового знання.	[2.1], с. 65–69 [2.2], с. 108–132 [3.4], с. 33–86
		Індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	Виконання конспекту за заданою тематикою: Філософський образ науки та її методи. 1. Ідея створення «нової науки» (Ф. Бекон, Р. Декарт). 2. Як можливе наукове знання? (І. Кант). 3. Філософія як «наука наук» (Г. Гегель). 4. Наука – «сама собі філософія» (О. Конт). 5. Наука як «всезагальний духовний продукт суспільного розвитку» (К. Маркс).	[2.3], с. 165–169 [3.1], с. 108–132 [3.2], с. 33–36
12			4	Істина у науковому пізнанні.	
	1	Лекція	2	Проблеми істини 1. Практичність та істинність знань. Істина як міра речей. 2. Єдність об'єктивного та суб'єктивного, абсолютного і відносного в істині.	[2.1], с. 240–259 [2.3], с. 165–169 [3.1], с. 108–132
	2	Семінар	2	Релятивність та абсолютність 1. Істина та цінності. 2. Розум як опосередкованість зв'язку об'єктивного та суб'єктивного. 3. Феноменологічна критика тези натуралістичної епістемології У. Куайта: «Онтологія – продукт процесу пізнання».	[2.3], с. 43–82 [3.2], с. 154–190
13			8	Проблема як форма наукового знання	
	1	Лекція	2	Проблема як форма наукового знання 1. Питання, проблема, задача як форми усвідомленого незнання. 2. Усвідомлена суперечливість як заперечення властивостей існування. 3. Екзистенціальна неприйнятність суперечливості.	[2.1], с. 177–189 [3.2], с. 7–26

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
	2	Семинар	2	<p>Наукова проблема – вихідний пункт дослідження</p> <p>1. Проблема у системі формування наукового знання.</p> <p>2. Генезис наукової проблеми.</p> <p>3.Вирішення проблеми як умова розвитку наукового знання.</p>	<p>[2.3], с. 244–274</p> <p>[3.3], с. 199–201</p> <p>[3.4], с. 65–71</p>
		Самостійна робота	2	<p>Теоретичні моделі і закономірності розвитку науки</p> <p>1. Формалізація сучасної науки.</p> <p>2. Трансформація об’єкта та ідеалу об’єктивності.</p> <p>3.Проблема подолання розриву об’єкта і суб’єкта пізнання.</p>	<p>[2.1], с. 44–74</p> <p>[2.3], с. 147–169</p>
		Індивідуальне завдання (реферат)	2	<p>Виконання реферату за заданою тематикою:</p> <p>Наука як діяльність з виробництва знань</p> <p>1.Методи та форми наукового пізнання.</p> <p>2.Закономірності та закон. Наукова форма факту.</p> <p>3.Онтологічні, гносеологічні, методологічні засади системи знання.</p> <p>4.Постпозитивістська теоретична модель розвитку науки.</p>	<p>[2.2], с. 115–120</p> <p>[2.3], с. 184–207</p>
14			6	Будова і динаміка наукового знання.	

№ тем и	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування тем та навчальні питання	Література
	1	Лекція	2	<p>Ідеали і норми у динаміці наукового пошуку.</p> <p>1. Ідеали логічної строгості та достовірності наукового знання.</p> <p>2. Ідеал несуперечності і проблемні ситуації в науці.</p> <p>3. Ідеал і норми пояснення й опису.</p> <p>4. Методологічні нормативи наукового дослідження.</p>	[2.1] с. 81–111, [3.3], с. 165–169 [3.4.], с. 108–132
	2	Семинар	2	<p>Конструювання й інтерпретація об'єкта пізнання.</p> <p>1. Пізнання як відображення дійсності.</p> <p>2. Конструювання об'єкта пізнання, інтерпретація.</p> <p>3. Суб'єкт та об'єкт пізнання.</p> <p>4. Пізнання як інтерпретація. Істина.</p>	[2.1], с. 24–41 [2.9], с. 11–22
		Самостійна робота	2	<p>Наступність у розвитку наукових знань.</p> <p>1. Єдність кількісних та якісних змін у розвитку науки.</p> <p>2. Диференціація та інтеграція науки.</p>	[2.1], с. 113–241; [2.2], с. 191–223.
	Усього за модуль		46		
	Екзамен		4		
	Усього за дисципліну		120		

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модуль 1. Наука як предмет філософського осмислення.

Тема 1. Статус та призначення філософії у житті суспільства.

Опрацювання матеріалу заняття 1/1.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 1.

Тема 2. Практичне та теоретичне відношення до дійсності.

Опрацювання матеріалу заняття 2/1, 2/2, 2/3.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 2.

Тема 3. Суб'єкт, об'єкт та предмет наукового дослідження

Опрацювання матеріалу заняття 3/1.

Підготовка до семінарського заняття 3/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 3.

Тема 4. Цінності, ідеали, норми, регулятиви наукової діяльності

Опрацювання матеріалу заняття 4/1.

Підготовка до семінарського заняття 4/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 4.

Тема 5. Філософський образ науки та її методи

Опрацювання матеріалу заняття 5/1, 5/2.

Підготовка до семінарського заняття 5/1, 5/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 5.

Тема 6. Загальні закономірності розвитку науки

Опрацювання матеріалу заняття 6/1.

Підготовка до семінарського заняття 6/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 6.

Тема 7. Емпіричні та теоретичні рівні наукового пізнання

Опрацювання матеріалу заняття 7/1, 7/2.

Підготовка до семінарського заняття 7/1, 7/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 7.

Тема 8. Методи та форми наукового пізнання

Опрацювання матеріалу заняття 8/1.

Підготовка до семінарського заняття 8/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 8.

Модуль 2. Наука як соціальний та історичний феномен.

Тема 9. Проблема істини.

Опрацювання матеріалу заняття 9/1, 9/2.

Підготовка до семінарського заняття 9/1, 9/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 9.

Тема 10. Факт як універсальна форма наукового пізнання.

Опрацювання матеріалу заняття 10/1, 10/2.

Підготовка до семінарського заняття 10/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 10.

Тема 11. Теоретичні моделі й закономірності розвитку науки.

Опрацювання матеріалу заняття 11/1.

Підготовка до семінарського заняття 11/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 11.

Тема 12. Філософія науки: її генеза та етапи розвитку.

Опрацювання матеріалу заняття 12/1, 12/2.

Підготовка до семінарського заняття 12/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 12.

Тема 13. Епістемологічний образ науки. Генеза науки і основні історичні етапи її розвитку.

Опрацювання матеріалу заняття 13/1.

Підготовка до семінарського заняття 13/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 13.

Тема 14. Філософське осмислення проблем буття.

Опрацювання матеріалу заняття 14/1.

Підготовка до семінарського заняття 14/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 14.

Тема 15. Аксиологічні проблеми сучасної науки

Опрацювання матеріалу заняття 15/1.

Підготовка до семінарського заняття 15/2.

Опрацювання теоретичного матеріалу відповідно тематики самостійної роботи з теми 15.

VII. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Тематика рефератів

1. Теоретична модель цілеспрямованої діяльності. Пізнавальна діяльність.
2. Об'єкт та суб'єкт у когнітивному образі. Знання як цілеспрямована діяльність. Знання як відображення.
3. Знання як відображення проблеми. Технічний та науковий прогрес.
4. Ціле покладання та ідеали.
5. Формування ідеалів і норм науки. Критерії істинності та достовірності наукового знання.
6. Пізнання як предмет філософського аналізу.
7. Інтуїція і логіка.
8. Теоретичне пізнання та його форми.
9. Онтологічні підвалини науково-пізнавальної діяльності.
10. Наука як діяльність з виробництва знань.
11. Методи та форми наукового пізнання.
12. Практичність та істинність знань. Істина як міра речей.
13. Факт як універсальна форма наукового пізнання.
14. Закономірності та закон. Наукова форма факту.

15. Онтологічні, гносеологічні, методологічні засади системи знання.
16. Постпозитивістська теоретична модель розвитку науки.
17. Фейєрабенд: методологічний анархізм.
18. Ст. Тулмін: еволюція матриці розуміння.
19. Філософія науки: її генеза та етапи розвитку.
20. Неораціоналізм, структуралізм і пост структуралізм філософського процесу.
21. Передумови кризи класичної науки і революцій в природознавстві на початку ХХ століття.
22. Глобальна еволюція і синергетика: у пошуках нового світорозуміння.
23. Аксіологічні проблеми сучасної науки.
24. Сцієнтизм та анти сцієнтизм в оцінці ролі науки в соціальній культурі.
25. Ціннісні орієнтації вченого: багатоманітність ціннісних мотивацій, свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність вченого.

2. Тематика конспекту з теми

Ідеали і норми у динаміці наукового пошуку.

1. Ідеали логічної строгості та достовірності наукового знання.
2. Ідеал несуперечності і проблемні ситуації в науці.
3. Ідеал і норми пояснення й опису.
4. Методологічні нормативи наукового дослідження.

Зміна уявлень про співвідношення об'єкта і суб'єкта пізнання

1. Метафізичне обґрунтування наукового дослідження Р. Декартом.
2. Започаткування фізичного методу Г. Галілеєм (за працею Е. Гуссерля «Криза європейських наук»).
3. Розуміння світу як картини в Новому часі (за працею М. Гайдеггера «Час і світ»).

Методологічний інструментарій сучасної науки

1. Поняття методу та методології.
2. Багаторівнева концепція методологічного знання.
3. Специфіка філософсько-методологічного аналізу.

Сутність процесу пізнання

1. Пізнання як відображення дійсності.
2. Конструювання об'єкта пізнання, інтерпретація.
3. Суб'єкт та об'єкт пізнання.
4. Пізнання як інтерпретація. Істина.

Класифікація наук і проблема періодизації історії науки.

1. Наука як форма духовного виробництва і соціальний інститут.
2. Наука і суспільство. Сцієнтизм та анти сцієнтизм.

Світоглядні проблеми науки

1. Гносеологічні аспекти наукової діяльності.
2. Методи наукового пізнання.

VII. МЕТОДИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ

1. Поточний (модульний) контроль. Під час вивчення «Філософія та методологія науки» здійснюється поточний і підсумковий контроль. На семінарських заняттях оцінку ад'юнкти отримують за виконання письмових робіт і за усну відповідь. При цьому ад'юнкт повинен знайти правильне вирішення запропонованих проблемних завдань. Ураховується його знання фактичного матеріалу, розуміння й аналіз філософських концепцій, уміння використовувати, добирати необхідні методологічні прийоми та методи в різних дослідницьких ситуаціях. Окрім цього, важливим видом поточного контролю є тестове опитування. Обов'язковими для оцінки знань умінь та навичок курсантів з навчальної дисципліни «Філософія та методологія науки» є заняття № 1.2, 2.2, 3.2, 4.2, 5.2, 6.2, 7.2, 8.2; 9.2, 10.2, 11.2, 12.2, 13.2, 14.2, 15.1. Оцінювання обов'язкових занять здійснюється за чотирибальною системою (2, 3, 4, 5 балів).

2. Підсумковий контроль. Підсумковий контроль (екзамен) з «Філософії та методології науки» проводиться на основі вимог «Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання знань курсантів (слухачів, студентів) НАДПСУ».

Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у формі письмової роботи. Ці завдання дають можливість перевірити, як курсанти засвоїли методології й теоретичний матеріал з дисципліни, як знають основні вимоги до їх використання у дослідницькій діяльності, як вміють аналізувати й узагальнювати теоретичний матеріал тощо. На підсумковому контролі за 26–30 (90–100 %) правильних відповідей ад'юнкт отримує оцінку «відмінно»; за 21–25 (70–89 %) правильних відповідей – «добре»; за 15–20 (50–69 %) правильних відповідей – «задовільно»; за 0–14 (0–49 %) правильних відповідей – «незадовільно».

VIII. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Оцінювання роботи слухачів на заняттях, виконання вправ, обов'язкових занять здійснюється за чотирибальною системою (2, 3, 4, 5 балів), реферату та конспекту – зараховано/не зараховано.

Загальну оцінку за аудиторну, самостійну (індивідуальну) роботу необхідно вираховувати як середньоарифметичну з поточних оцінок, шляхом ділення суми оцінок (5,4,3,2), на кількість оцінок, отриманих протягом модуля (семестру). Для розрахунку кількість поточних оцінок повинна бути не менше чотирьох. Середньоарифметична оцінка з поточних оцінок складається з оцінок за аудиторну та індивідуальну роботи і проставляється окремою графою в журналі обліку навчальних занять

навчальної групи з округленням до 0,01 після останнього заняття з модуля, дисципліни, семестру. Оцінки за аудиторну роботу – це оцінки за заняття, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання, та оцінки, одержані на інших заняттях. За матеріалами пропущених занять, під час яких здійснювалось обов'язкове оцінювання, слухач зобов'язаний відзвітувати до модульного контролю. За кожне пропущене заняття або відсутність оцінки на занятті, під час якого здійснювалось обов'язкове оцінювання, рахується «0» балів.

Сумарна кількість балів за модуль є сумою від середньоарифметичної поточних оцінок, помноженої на ваговий коефіцієнт 0,8, та оцінки за модульний контроль, помноженої на 0,2. Відповідно до набраної сумарної кількості балів, оцінка за модуль визначається за національною шкалою, 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС за допомогою «Таблиці відповідності шкал оцінювання» (таблиця 1) та «Шкали переведення національної системи і системи ЄКТС в 100-бальну систему». Слухача, який отримав середньоарифметичну оцінку з поточних оцінок за аудиторну роботу менше 2,0, не відзвітував за контрольні роботи та передбачений робочою програмою навчальної дисципліни вид індивідуальної роботи до модульного контролю допускати не можна. Його слід вважати таким, що не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни і виставити оцінку за модуль «незадовільно» за національною шкалою, 35 балів за 100 бальною шкалою і FX за шкалою ЄКТС. Результати модульного контролю відображаються в «Журналі обліку навчальних занять навчальної групи» з виставленням загальної кількості балів, набраних слухачом за вивчення модуля, відповідної оцінки за національною шкалою, 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за результатами модульних контролів та оцінки одержаної на семестровому контролі. Слухача можна допустити до семестрового контролю (диференційованого заліку), якщо він склав всі модулі, виконав всі види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Слухача, який не склав хоча б одного модуля, отримав середньоарифметичну оцінку з поточних оцінок за аудиторну роботу менше 2,0, не відзвітував за контрольну, індивідуальну роботу, не можна допускати до семестрового контролю. У разі коли слухач не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, то його треба вважати таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності проставити – «не допущений», а в графі «підсумкова оцінка» – підсумкову оцінку «незадовільно» за національною шкалою, 35 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС.

Таблиця 1. Таблиця відповідності шкал оцінювання

Сума кількості балів	Бал за 100бальною шкалою	Національна шкала	Оцінка ЄКТС
5,00-4,51	100-90	5	A
4,50-4,01	89-82	4	B
4,00-3,51	81-75	4	C
3,50-3,01	74-67	3	D
3,00-2,6	66-60	3	E
2,59-2,00	59-35	2	FX
1,99-0,00	34-1	2	F

Слухача можна звільнити від складання диференційованого заліку з виставленням оцінки в екзаменаційну відомість відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання, якщо середній бал за модулі (середньоарифметичну з поточних оцінок за аудиторну, індивідуальну та самостійну 11 роботу) буде не нижче 4.01.

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1.Нормативно- правові акти

1.1. Конституція (Основний Закон) України. – К., 1996. – 32с.

1.2. Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти: Офіц. Вид. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 404 с.

9. 2. Базова

2.1. Ганаба С.О., Шинкарук О.М. Філософія та методологія науки. Хмельницький: Вид-во НА ДПСУ, 2020. 240с.

2.2. Добронравова І. С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Київ: Вид-во поліграфічного центру «Київський університет», 2008. 302с.

2.3. Сергієнко В. В. Філософські проблеми наукового пізнання. Кременчук: Кременчуцький національний ун-т ім. М.Остроградського, 2011. 246с.

9.3. Допоміжна

3.1. Добронравова І. С. Новітня філософія науки. Київ: Логос, 2009. 344с.

3.2. Кремень В. Г., Льїн В.В. Філософія. Логос. Софія. Розум. Київ: Либідь, 2006. 580с.

3.3. Петрушенко В. П. Історія світової філософії. Львів: НУ «ЛП», 2002. 380с.

3.4.Штанько В. І. Філософія та методологія науки. Харків: ХНУРЕ,2002. 268с.

Х. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1.http://pidruchniki.com/11080803/filosofiya/ponyattya_metoda_metodologiy

2. <http://www.info-library.com.ua/books-text-11577.html>

3. <http://lektsii.org/4-2873.html>

4. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/>

5. http://files.kpnu.edu.ua/objects/nim_magistr.pdf-